

Saksbehandler: Per Kristian Aschim

Referanser: Jf. KM 11/08

Vedlegg:

KM 12.1.1/08 Høringsnotat. Demokratireformen i Den norske kirke. Forslag om endring i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke

KM 12.1.2/08 Styrket demokrati i Den norske kirke. Innstilling fra en arbeidsgruppe oppnevnt av KKD 13. februar 2008

Demokratireformen i Den norske kirke. Forslag om endring i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke. Høringsuttalelse

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtet vedtar følgende høringsuttalelse til Kultur- og kirkedepartementets høringsnotat *Demokratireformen i Den norske kirke. Forslag om endring i lov 7. Juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke*:

I

Kirkemøtet har i brev av 27. oktober 2008 mottatt høringsnotat om *Demokratireformen i Den norske kirke. Forslag om endring i lov 7. Juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke*, og har behandlet dette i sitt møte 10.-15. november på Øyer. Med dette har Kirkemøtet fått anledning til å uttale seg om en viktig endring i lov på det kirkelige område, jf kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a).

Forsøkshjemmelen som foreslås i kirkeloven § 24 som nytt åttende ledd, er i tråd med forslaget i utredningen *Styrket demokrati i Den norske kirke*, og de premisser som ligger til grunn for *Særskilte regler for de kirkelige valg 2009*, vedtatt av Kirkemøtet i sak KM 11/08.

Kirkemøtet deler departementets vurdering av at det med dagens rettstilstand er behov for departementets godkjenning av Kirkemøtets valgregler. Dette er nødvendig for at de administrative og økonomiske konsekvenser av valgreglene skal kunne gjøres gjeldende overfor bispedømmerådene, menighetsrådene og de kirkelige fellesrådene, og for at de økte økonomiske kostnadene skal kunne utredes av staten. Kirkemøtet har ikke på egenhånd myndighet til å pålegge stat og kommune økte økonomiske forpliktelser.

Kirkemøtet viser til sin uttalelse om St. meld. 17 (2007-2008) *Staten og Den norske kirke*, pkt. 4 (sak KM 10/08), hvor Kirkemøtet understreker at utformingen av kirkens demokratiske ordninger må være et ansvar for kirkens medlemmer og organer valgt på kirkelige premisser. Kirkemøtet anser det ut fra dette naturlig at reglene for valgordningsforsøkene i forbindelse med demokratireformen fastsettes av Kirkemøtet, slik høringsnotatet legger opp til. Kirkemøtet deler videre departementets oppfatning av at det ikke er aktuelt at Stortinget skulle gå vesentlig lengre i å regulere framgangsmåten ved valg i Den norske kirke.

Selv om lovendringen i seg selv ikke innebærer økonomiske eller administrative konsekvenser, vil departementets godkjenning av de valgreglene som vedtas av Kirkemøtet 2008 medføre betydelige administrative og økonomiske konsekvenser. Kirkemøtet vil påpeke at valgreglene er vedtatt med utgangspunkt i *Styrket demokrati i Den norske kirke*, som oppfølging av det forliket som alle politiske partier representert på Stortinget, er enige om. De økonomiske og administrative konsekvensene av Kirkemøtets vedtak om valgregler, vil være i samme størrelsesorden som var skissert i innstillingen. Kirkemøtet vil beklage at de økonomiske rammene ikke ble klarlagt i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2009, slik Kirkerådet ba om i sin høringsuttalelse. Kirkemøtet beklager også at høringsnotatet heller ikke bidro til klarlegging av de økonomiske rammene for demokratireformen. Kirkemøtet er urolig for konsekvensene den manglende avklaringen av de økonomiske rammene for demokratireformen vil få for planleggingen og gjennomføringen av reformen, ikke minst i menighetsrådene som skal planlegge den lokale gjennomføring av prøveordningen. Dersom dette ikke avklares innen midten av januar 2009, vil muligheten for gjennomføringen av reformen svekkes vesentlig. Jf. Kirkemøtets vedtak i sak KM 11/08.

Med disse bemerkninger gir Kirkemøtet det framlagte *forslag til lov om endring i lov av 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke* sin tilslutning.

II

1. Kirkemøtet ber Kultur- og kirkedepartementet igangsette arbeid med nye ordninger for utpeking av biskop og prost i tråd med Kirkemøtets vedtak sak KM 9/07 og Kirkerådets høringsuttalelse av 13.8.2008, pkt. 13 og 14.
2. Kirkemøtet ser behov for å styrke rammebetingelsene for utøvelsen av vervet som Bispemøtets preses. Kirkemøtet ber Bispemøtet og Kultur- og kirkedepartementet utrede tiltak som kan styrke rammebetingelsene for presesfunksjonen. Kirkemøtet forutsetter at utredninger og forslag forelegges kirkelige organer til høring etter normale prosedyrer.

Saksorientering

Kultur- og kirke departementet oversendte til Kirkerådet 27. oktober 2008 høringsnotat av 22. oktober 2008 *Demokratireformen i Den norske kirke. Forslag om endring i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke*. Av departementets oversendelsesbrev framgår at høringsnotatet er ledd i forberedelsene av en odelstingsproposisjon som etter planen skal fremmes for Stortinget etter årsskiftet. Departementet ba Kirkerådet legge høringsnotatet fram for Kirkemøtet 2008 i samsvar med kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a).

Formålet med forslaget til endring i kirkeloven er å gi nødvendig hjemmel i lov til at Kirkemøtet kan vedta særskilte regler om de kirkelige valgene i 2009 i tråd med forslagene i Bakkevigutvalgets innstilling (*Styrket demokrati i Den norske kirke*) og Kirkerådets anbefaling til vedtak i sak KM 11/08.

Framlegget av høringsnotatet og arbeidet med en odelstingsproposisjon følger opp forslaget til prosess i innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke*, s. 74-75. Kirkerådet viser også til saksorienteringen sak KM 11/08, s. 71, samt forslag til vedtak, innledningen til pkt. 1, samt pkt. 2.

For sakens bakgrunn vises for øvrig til saksorienteringen, sak KM 11/08, s. 28-31 og 33-36.

Kirkerådet legger med dette fram departementets høringsnotat for Kirkemøtet til uttalelse.

Sammen med høringsnotatet oversendte departementet også sammenfatning av høringen til innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke*. Denne sammenfatningen inngår i grunnlaget for Kirkemøtets behandling både av sak KM 11/08 og av denne saken. I tilleggsnotat til sak KM 11/08 redegjøres det for høringsresultatene med relevans for forslaget til valgeregler. I nærværende saksorientering redegjøres det for høringsresultater som angår den foreslåtte lovhjemmel og godkjenning (i del I), samt deler av Bakkevigutvalgets innstilling som ikke angår valgreglene ved de kirkelige valg 2009 (i del II).

Under behandlingen av St. meld. 17 (2007-2008) *Staten og Den norske kirke* i Stortinget 13. juni 2008 varslet statsråden at han skulle komme tilbake til Stortinget med en sak om demokratireformen. I statsbudsjettet for 2009 varsler regjeringen at den vil komme tilbake til de økonomiske og administrative konsekvensene forbundet med demokratireformen i forbindelse med framleggelsen av Odelstingsproposisjonen. Dette går også fram av det oversendte høringsnotatet, s. 8. Høringsnotatet inneholder imidlertid ingen gjennomgang av disse konsekvensene.

Saksorienteringen faller i to deler.

I del I redegjøres det for høringsnotatets innhold. Deretter følger Kirkerådets overveielser som ligger til grunn for forslag til Kirkemøtets høringsuttalelse, inklusive overveielser om de økonomiske og administrative konsekvenser.

Del II behandler spørsmål som er behandlet i Bakkevigutvalgets innstilling, og som har vært gjenstand for høring, men som så langt det er kjent ikke har fått noen videre oppfølging av departementet. Dette gjelder spørsmålene om framtidig utvelgelse av proster og biskoper (*Styrket demokrati i Den norske kirke*, kap 7) og spørsmålet om styrking av presesfunksjonen (*Styrket demokrati i Den norske kirke*, kap. 5.3).

I Høringsuttalelse til høringsnotat om Demokratireformen i Den norske kirke. Forslag om endring i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke.

Høringsnotatets innhold

I høringsnotatet begrunnes departementets forslag til endring i kirkeloven. Departementet foreslår et tillegg i kirkeloven § 24, som nytt åttende ledd. Forslaget har følgende ordlyd:

I.

§ 24 nytt åttende ledd skal lyde:

Kirkemøtet kan fastsette forsøk som innebærer at Kirkemøtet og bispedømmerådene skal velges og sammensettes på en annen måte enn det som følger av §§ 23 og 24. Slike forsøk skal godkjennes av departementet.

II.

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Med unntak av romertall II om ikrafttredelse, er forslaget identisk med forslaget til lovhjemmel i innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke*, kap 9.

1 Innledning

I innledningen redegjør departementet for at forslaget legges fram for å åpne for forsøk med andre valgordninger til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Departementet framholder at lovbestemmelsen kan gi rettslig grunnlag for utprøving av de konkrete ordningene som Kirkemøtet i sak KM 11/08 er invitert til å vedta.

2 Bakgrunn

I bakgrunnskapittelet redegjøres det for de demokratiske ordninger i Den norske kirke og tiltak som er gjort for å styrke demokratiet i Den norske kirke (2.1), den politiske avtalen om stat og kirke av 10. april 2008, St. meld. nr. 17 (2007-2008) og Innst. S. nr. 287 (2007-2008) (2.2), hovedforslagene i Bakkevigutvalgets innstilling (2.3) og hovedfunn i høringen (2.4). Avslutningsvis (2.5) redegjøres det kort for den krevende framdriftsplanen for demokratireformen, og for nødvendigheten av at Kirkemøtet i 2008 vedtar valgeregler uten at det rettslige og finansielle grunnlaget formelt er på plass. Det

understrekes her at den konkrete utformingen av valgreglene og den praktiske tilretteleggingen av reformen henger tett sammen med spørsmål om lovregulering og finansiering av reformen.

På den ene siden må Kirkemøtets vedtak om valgregler dermed fattes under forutsetning av at nødvendig lovhjemmel blir vedtatt. På den andre siden vil Kirkemøtets uttalelse til forslaget om lovendring måtte ses i sammenheng med vedtaket om valgregler. (*Høringsnotatet s.5*)

3 Valgordningsforsøk og behovet for en ny forsøkshjemmel

Departementet gjennomgår gjeldende rett (3.1) og hvilke typer valgforsøk som hjemles i de gjeldende forsøksregler i kirkeloven. Deretter redegjøres det for hovedtrekk i forslaget til særskilte regler for valgene i 2009, og hvilke sider ved dette som ikke har tilstrekkelig hjemmel i dagens bestemmelser i kirkeloven (3.2). Departementet legger til grunn at ”Kirkemøtet langt på vei allerede har rettslig hjemmel til å fastsette de særskilte reglene for de kirkelige valgene i 2009, slik de framgår av saksdokumentene i KM sak 11/08”.

Det som fører til behov for endring av kirkeloven er etter departementets vurdering de konkrete forsøkene med to alternative ordninger for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, som nå ønskes utprøvd: ”Det er behov for en ny hjemmel fordi forsøkene også innebærer endret sammensetning av bispedømmerådene og Kirkemøtet.”

Departementet begrenser seg til å legge fram forslag om en særlig hjemmel som gir Kirkemøtet adgang til å fravike de relevante reglene i kirkeloven, selv om departementet påpeker at man kunne ha vurdert å ta inn en mer generell hjemmel for valgforsøk, men har i denne omgangen valgt å avgrense lovhjemmelen til de konkrete behov knyttet til valgordningsforsøkene i 2009 og 2011 som skal gjennomføres på grunnlag av Bakkevigutvalgets innstilling og Kirkemøtets vedtak.

Departementet framholder at når Kirkemøtet får ansvar for å vedta nærmere regler om valgordningsforsøk, er dette i tråd med dagens ordning og myndighetsfordelingen mellom Stortinget og Kirkemøtet på dette feltet. Departementet vurderer det ikke som aktuelt at Stortinget skulle gå vesentlig lenger i å regulere framgangsmåten ved valg i Den norske kirke enn det som følger av dagens lovgivning.

Departementet avviser enkelte høringsinstansers problematisering av at staten gjennom den politiske avtalen har stilt krav om og til en demokratireform i Den norske kirke, i forhold til Norges menneskerettslige forpliktelser. Departementet framhever at forslaget til rettslig regulering er i samsvar med dagens myndighetsfordeling i statskirkeordningen, og at reformen bygger på ”klare kirkelige initiativ og ønsker, og at den gjennomføres i nært samarbeid med kirkelige organer”.

I likhet med Bakkevigutvalget mener departementet at lovbestemmelsen bør fastslå at forsøkene skal godkjennes av departementet. Kirkemøtet har ikke adgang til å fatte vedtak som direkte pålegger stat og kommune økte økonomiske forpliktelser. Av hensyn til de økonomiske og administrative konsekvensene av Kirkemøtets forslag til valgregler,

bør lovbestemmelsen gjøre Kirkemøtets vedtak betinget av godkjenning av departementet.

Departementet drøfter den foreslåtte forkortingen av de sittende kirkelige organers valgperiode, og legger til grunn at det ikke er rettslige hinder for at funksjonsperiodene forkortes, og Kirkemøtet vil ha myndighet til å fastsette bestemmelser om dette i forskrift.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

I avsnittet om de økonomiske og administrative konsekvenser, framholder departementet at forslaget til ny bestemmelse i kirkeloven ikke i seg selv har særlige økonomiske eller administrative konsekvenser, men at følgen av lovhjemmelen, departementets godkjenning av forsøk vedtatt i Kirkemøtet får betydelige økonomiske og administrative konsekvenser. Departementet har varslet at de økonomiske og administrative konsekvensene vil bli gjennomgått nærmere i forbindelse med lovproposisjonen.

5 Særskilte merknader til bestemmelsen

Departementet oppsummerer overveielserne i merknader som begrunner den foreslåtte ordlyden i forslaget til ny bestemmelse i kirkeloven § 24 nytt åttende ledd.

Høringen av innstillingen Styrket demokrati i Den norske kirke

Det er få av høringsinstansene som har uttalt seg om disse forslagene og om hvordan en forsøkshjemmel bør se ut. De som har uttalt seg er enig i arbeidsgruppens vurderinger eller forslag. Dette innebærer at høringsinstansene ikke har innvendinger mot arbeidsgruppens forståelse av myndighetsfordelingen mellom departement og Kirkemøte, og heller ikke mot den foreslåtte lovhjemling av valgordningsforsøk med departemental godkjenning av valgeregler fastsatt av Kirkemøtet.

Kirkerådets overveielser

Kirkerådet har i sin høringsuttalelse av 13.8.2008 uttalt at rådet

slutter seg til arbeidsgruppens forslag om at Kirkemøtet gis myndighet til å gi nærmere regler om utforming av de nødvendige forsøk, og at disse godkjennes av departementet, mens Stortinget vedtar den nødvendige forsøkshjemmel i kirkeloven. Med denne prosedyre som forutsetning vil Kirkerådet legge fram forslag for valgordningsforsøk for Kirkemøtet 2008.

Den foreslåtte lovhjemmelen er dermed helt i tråd med Kirkerådets synspunkt i høringsuttalelsen, og de forutsetninger som ligger til grunn for Kirkerådets forslag til valgordningsforsøk som legges fram for Kirkemøtet i sak KM 11/08.

Når det gjelder departementets avvisning av at det skulle være problematisk at staten har stilt krav om og til en demokratireform i Den norske kirke, vil Kirkerådet vise til det

prinsipielle syn i pkt. 4 i forslag til uttalelse om St. meld. nr. 17 (2007-2008), sak KM 10/08.

4. Kirkemøtet vil i eget vedtak legge til rette for en reform av kirkens valgordninger som ivaretar de forutsetninger som er lagt i avtalens pkt. 1. Kirkemøtet vil samtidig understreke at utformingen av kirkens demokratiske ordninger må være et ansvar for kirkens medlemmer og organer valgt på kirkelige premisser.

Ikke minst i lys av den politiske avtalens mål, avvikling av kirkelig statsråd, er det naturlig å se utviklingen av det kirkelige demokratiet som ledd i en forberedelse av større autonomi for Den norske kirke. Kirkerådet deler ut fra dette departementets vurdering av at det ikke er aktuelt at Stortinget skulle gå vesentlig lengre i å regulere framgangsmåten ved valg i Den norske kirke enn det som følger av dagens lovgivning.

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gi departementets *forslag til lov om endring i lov 7. Juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke sin tilslutning*, og anbefaler Kirkemøtet å avgi høringsuttalelse i tråd med forslag til vedtak, romertall I.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Departementet framholder i høringsnotatet at forslaget til lovendring i kirkeloven ikke i seg selv medfører økonomiske eller administrative konsekvenser av særlig betydning. Men departementet framholder også at bestemmelsen vil "gi hjemmel for vedtak i Kirkemøtet som, forutsatt godkjenning i departementet, får betydelige økonomiske og administrative konsekvenser".

Departementet redegjør ikke for omfanget av disse økonomiske og administrative konsekvensene, men redegjør for at det i forslag til statsbudsjett for 2009 er foreslått en bevilgning til Kirkerådets og bispedømmerrådenes første forberedelse av reformen (St. prp. nr.1 (2008-2009)). Departementet bebuder at "[i] forbindelse med lovproposisjonen vil økonomiske og administrative konsekvenser bli gjennomgått nærmere. Da vil også Kirkemøtets vedtak om valgeregler foreligge".

Med innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke*, og Kirkerådets forslag til Kirkemøtet om valgeregler som forelå i slutten av september, foreligger det etter Kirkerådets oppfatning grunnlag for at departementet kunne gitt tydeligere signaler om økonomisk ramme og om når den nødvendige avklaring om økonomi vil kunne ventes. Planleggingen av reformen har så langt vært vanskelig fordi det har manglet politisk avklaring av de økonomiske rammebetingelsene for reformen. Tidspresset i forhold til gjennomføring av reformen er så stort at dette er uheldig.

Kirkerådet uttalte i sin høringsuttalelse:

11. Kirkerådet forutsetter at de nødvendige økonomiske ressurser stilles til disposisjon av departementet, slik at demokratireformen kan forberedes,

administreres og gjennomføres på tilfredsstillende måte, at de nødvendige oppstartsmidler stilles til rådighet fra sommeren 2008, og at de økonomiske rammer for valgene i 2009 klarlegges ved framleggelsen av statsbudsjettet for 2009.

Kirkerådet konstaterer at de økonomiske rammer for valgene i 2009 ikke ble avklart ved framleggelsen av statsbudsjettet for 2009, og er urolig for konsekvensene dette vil kunne få for planleggingen og gjennomføringen av reformen, ikke minst i menighetsrådene som skal planlegge den lokale gjennomføring av prøveordningen. En viser her til overveielene om dette i tilleggsnotat til sak KM 11/08 (KM-dokument 11.1.2/08).

II Spørsmål i innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke* som ikke er fulgt opp i det videre arbeid med demokratireformen

Den politiske avtalen av 10. april 2008 legger som en av forutsetningene at demokratireformen i Den norske kirke ”skal gjennomføres med utgangspunkt i Bakkevigutvalgets innstilling”. Demokratireformen skal lede fram til at ”utnevning biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd”.

Bakkevigutvalgets forslag som berører prosessen rundt framtidig utvelgelse av proster og biskoper, er så langt ikke fulgt opp av departementet. Det inngikk som et punkt i Bakkevigutvalgets mandat å vurdere tiltak som ”kan styrke prosessene rundt framtidig utvelgelse av proster og biskoper”. Arbeidsgruppen kom med forslag angående dette. Disse forslagene har også vært gjenstand for høringen som er gjennomført. Det samme gjelder arbeidsgruppens forslag om styrking av presesfunksjonen i Bispemøtet.

Kirkerådet uttalte seg om spørsmålet om framtidig utvelgelse av proster og biskoper i sin høringsuttalelse. På bakgrunn av sammenfatningen av høringen som nå foreligger, foreslår Kirkerådet at Kirkemøtet også tar stilling til forslag om utredning av styrking av presesfunksjonen i Bispemøtet.

Spørsmål om tiltak for å styrke prosessene rundt framtidig utvelgelse av proster og biskoper

Angående utvelgelse av biskoper

Arbeidsgruppen drøftet spørsmålet om framtidig ordning for utvelgelse av biskoper, og skisserte en prosess i to faser: Først en revisjon av ordningen for nominasjon og rådgivende avstemning fram til 2013, deretter en ordning for tilsetting av biskop ved kirkelig organ fra 2013. Arbeidsgruppens flertalls forslag lød:

Arbeidsgruppen foreslår at en revidert ordning for nominasjon og rådgivende avstemning prøves ut fram til 2013. Erfaringene fra forsøket legges til grunn ved utforming av ordning for tilsetting av biskop ved kirkelige organer (*Styrket demokrati i Den norske kirke*, kap 7.1).

Arbeidsgruppen forutsatte at forsøksordningen skulle utformes på grunnlag av den valgordningen som ble anbefalt av Kirkemøtet 2007 (sak KM 9/07).

I høringen har det store flertall av instansene som har uttalt seg om spørsmålet, støttet forslaget om en revidert ordning for bispeutnevning. Et mindre antall instanser støtter direktevalg av biskop. Dette kan bety to ting: enten støtter man Kirkemøtets vedtak fra 2007 om å gå direkte over til en bispevalgordning, eller det kan bety tilslutning til arbeidsgruppens mindretalls forslag om direktevalg av biskop blant bispedømmets medlemmer. Uansett er det et stort flertall av instansene som har uttalt seg om dette spørsmålet som støtter arbeidsgruppens flertalls forslag på dette punktet.

Kirkerådet tok i sin høringsuttalelse utgangspunkt i Kirkemøtets vedtak i sak KM 9/07, hvor Kirkemøtet ba departementet utarbeide en ordning for bispevalg, og hvor det i komitéinnstillingen var skissert nærmere hvordan en slik bispevalgordning burde utformes. Kirkerådet uttalte seg slik i høringsuttalelsen av 13.8.2008:

13. Kirkerådet ber om at det i samarbeid mellom departementet og Kirkerådet utformes reviderte regler for nominasjon og rådgivende avstemning i forbindelse med utnevning av biskoper så snart som mulig. Kirkerådet forutsetter at de reviderte reglene bygger på ordningen vedtatt av Kirkemøtet 2007 (sak KM 9/07).

Det anbefales at Kirkemøtet stiller seg bak Kirkerådets anmodning.

Angående utvelgelse av proster

Arbeidsgruppen foreslo også endringer i ordningene for utvelgelse av prost (*Styrket demokrati i Den norske kirke*, kap 7.2). Arbeidsgruppen foreslo:

Arbeidsgruppen foreslår at tilsetting av proster overføres til bispedømmerådet når dette skal flyttes fra kirkelig statsråd. Allerede nå bør de gjeldende saksbehandlingsreglene ved utnevning av prost endres, slik at bispedømmerådene får en rolle i prosessen.

Sammenfatningen av høringen oppsummerer resultatet på dette punktet slik:

Forslaget om at tilsetting av proster overføres til bispedømmerådet når dette skal flyttes fra kirkelig statsråd, har stor oppslutning blant de høringsinstansene som har uttalt seg om dette spørsmålet. Flere mener at dette bør kunne iverksettes allerede nå, eller at bispedømmerådene nå bør få en rolle i prosessen i forbindelse med utnevning av prost.

Kirkerådet sluttet seg til arbeidsgruppens forslag på dette punktet i sin høringsuttalelse av 13.8.2008:

14. Kirkerådet ber om at saksbehandlingsreglene for tilsetting av prost endres, slik at bispedømmerådet får en rolle i prosessen.

På bakgrunn av høringen kunne det vurderes å be om at tilsetting av proster overføres til bispedømmerådet allerede nå, men det ville være krevende i forhold til den politiske avtalens av 10. april 2008, pkt. 1, som forutsetter at demokratireformen skal gjennomføres før utnevning av biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd.

Det anbefales at Kirkemøtet stiller seg bak Kirkerådets anmodning.

Spørsmålet om å vurdere styrking av Bispemøtets presesfunksjon

Arbeidsgruppen har tatt opp spørsmålet om bispeembetets medvirkning i de kirkelige styringsorganer (*Styrket demokrati i Den norske kirke*, kap 5.3). Særlig peker arbeidsgruppen på den rolle Bispemøtets preses har som fremste representant for Den norske kirke, og mener det vil være viktig å ha oppmerksomhet på hvordan denne funksjonen skal tilrettelegges. Det pekes videre på at funksjonen som preses kan styrkes ved at vedkommende bispeembete gis bedre rammevilkår for utøvelsen av vervet som preses, og at det også kan vurderes om det skal opprettes et tolvte bispeembete med presesfunksjonen som fast arbeidsoppgave.

I høringen har forholdsvis mange organer uttalt seg om spørsmålet, særlig av sentrale og regionale organer. Mange mener presesfunksjonen må styrkes, men det er mer delte meninger om det bør skje i form av opprettelse av et tolvte bispeembete (jf *Høring av innstillingen Styrket demokrati i Den norske kirke, sammenfatning av høringsmaterialet*, s. 41-42).

Også Bispemøtet har i lengre tid arbeidet med rammevilkårene knyttet til utøvelsen av vervet som preses. Ordningen er slik at en biskop velges til preses for en periode på 4 år, og at oppgavene ivaretas på toppen av ordinær tjeneste i eget bispedømme. Biskoper som også har vært preses gir uttrykk for at oppgaven er arbeidskrevende i en slik grad at både bispetjenesten i eget bispedømme så vel som presesfunksjonens nasjonale og økumeniske oppgaver blir skadelidende. En kan heller ikke se bort fra at en bispedømmeadministrasjon som en periode har hatt presesfunksjonen, vil kunne bli påført slitasje med betydelige ettervirkninger. Bispemøtet ser derfor et sterkt behov for å styrke vilkårene for utøvelsen av presesfunksjonen. Bispemøtet utreder nå hvordan en slik styrking kan skje, og vil behandle dette spørsmålet på bispemøtet i januar 2009.

Det anbefales at Kirkemøtet gir uttrykk for støtte til forslaget om å styrke rammebetingelsene for utøvelse av vervet som Bispemøtets preses. Hvorvidt dette skal skje gjennom større avlastning i eget bispedømme, styrking av Bispemøtets sekretariat eller opprettelsen av et tolvte bispeembete vil måtte utredes nærmere.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene under pkt II har som administrative konsekvenser for Kirkerådet at en i samarbeid med departementet må utarbeide revidert ordning for nominasjon og rådgivende avstemning i forbindelse med utnevning av biskoper, og at Kirkerådet må

uttale seg om forslag til nye regler på dette området, om nye saksbehandlingsregler ved utnevning av prost, og om forslag om styrking av presesfunksjonen i Bispemøtet.

De økonomiske konsekvensene begrenser seg i første omgang til utføring av det skisserte administrative arbeidet.